

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a final draft of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Ikonen, T., Hagren, M. & Teuri, R. 2022. Kestävä kehitys on muutakin kuin kierrättämistä. Talk-verkkolehti, HYVE / Health and Well-being 20.6.2022.

Link to the original publication: <https://talk.turkuamk.fi/hyve/kestava-kehitys-on-muutakin-kuin-kierrattamista/>

All material supplied via Turku UAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Kestävä kehitys on muutakin kuin kierrättämistä

20.06.2022

Kirjoittajat

Taru Ikonen sairaanhoitajaopiskelija, Turun ammattikorkeakoulu

Mira Hagren sairaanhoitajaopiskelija, Turun ammattikorkeakoulu

Riikka Teuri TtM, lehtori, koulutusvastaava, Turun ammattikorkeakoulu

Mitä kestävä kehitys oikein on? Kestävälle kehitykselle ei ole yhtä yhtenäistä määritelmää, mikä tekee sen kokonaisvaltaisesta huomioimisesta haastavaa. Työkaluja kestävä kehityksen saavuttamiseen ei ole juurikaan tarjolla, vaan moni yritys ja organisaatio jää yksin toimintansa kehittämisen kanssa. Opinnäytetyön tuloksena kehitettiin tarkistuslista ohjaamaan sosiaali- ja terveystalouden organisaatioita kohti kestävä kehityksen globaaleja tavoitteita.

Suomessa kestävä kehitys noudattaa YK:n Agenda2030-ohjelmaa, jossa terveys ja hyvinvointi ovat keskeisessä roolissa. Terveystalouden on yksi merkittävimmistä hiilidioksidipäästöjen tuottajista, jopa 4,4 prosenttia koko maapallon hiilidioksidipäästöistä. Lisäksi jätettä kertyy hyvin paljon terveyden ja hyvinvoinnin toimialalta. Kestävä kehitys onkin noussut viime vuosina entistä keskeisempään rooliin sosiaali- ja terveystalouden organisaatioissa. Julkisissa sote-alan organisaatioissa on esitelty kestävä kehityksen ohjelmia, ja myös sote-alan yritysten ja järjestöjen kohdalla on noussut esille yhä lisääntyvä vaatimus siitä, että toiminta olisi tehokkuuden ja kannattavuuden lisäksi kestävämpää.

Ekologisemmalla terveydenhuollolla pystytään vähentämään päästöjä ja jätettä sekä lisäämään ihmisten terveyttä ja hyvinvointia. Kestävä kehitystä pohtiessa on kuitenkin huomioitava ekologisen kestävyuden rinnalla taloudellinen, sosiaalinen ja kulttuurille näkökulma, sillä yksi osa-alue ei voi pysyvästi kehittyä toisten kustannuksella ja vain kaikkia osa-alueita kehittämällä päästään kestävämpään tulevaisuuteen.

Opintokeskus Siviksen ja Turun ammattikorkeakoulun KESTO – Kestävä toimintaa ja tulevaisuutta -hankkeessa on pohdittu pienten ja keski suurten sote-alan yritysten ja järjestöjen kanssa yhdessä kestävä kehityksen osa-alueita, vastuullisuutta sote-alalla sekä kestävä kehityksen näkökulmien tuomista osaamisen ja toiminnan kehittämiseen. Hankkeen rahoittajana toimii Euroopan sosiaalirahasto.

Miten huomioida kestävä kehitys organisaation toiminnassa?

Kestävän kehityksen polulla aloitteleville kaikenkokoisille sote-alan organisaatioille on tärkeää aluksi oppia käytännön onnistumisista sekä pyrkiä dokumentoimaan todisteet siihen vaikuttavista tekijöistä potentiaalın maksimoimiseksi. Esimerkiksi kestävä kehityksen toimintasuunnitelmaan on hyvä kirjata, missä onnistuttiin ja missä on vielä kehitettävää, jotta niihin voidaan palata tietyin väliajoin ja näin seurata toiminnan edistymistä.

Esimerkki: Tee ympäristöystävällisyydestä yksi yrityksesi laadun arvioinnin ulottuvuuksista, näytä asiakkaille tämä esimerkiksi ympäristösertifikaateilla tai liittymällä mukaan Sitoumus2050-sivustolle. Korosta työtä, jota tehdään kestävä kehityksen edistämiseksi.

Esimerkki: EMAS-järjestelmän (The Eco-Management and Audit Scheme) avulla yritys tai organisaatio voi pienentää ympäristövaikutuksiaan, sitoutua antamaan julkista tietoa organisaation ympäristötehokkuudesta, vahvistaa omaa ympäristölainsäädännön noudattamistaan ja lisätä työntekijöidensä osallistuneisuutta sekä säästää resurssejaan ja rahaa.

Kestävän kehityksen tarkistuslista

Erityisesti pienten sote-alan yritysten ja järjestöjen voi olla haasteellista kiireisen arjen keskellä miettiä, mistä voisi helpoiten aloittaa oman kestävä kehityksen työ. Avuksi on tehty opinnäytetyönä helppokäyttöinen kestävä kehityksen tarkistuslista.

Kestävän kehityksen tarkistuslista

KESTÄVÄN KEHITYKSEN SUUNNITELMAT

- Sisällytä kestävä kehitys toimintasuunnitelmaan (esim. ympäristöohjelma)
- Liity [Sitoumus2050](#) -sivustolle
- Huomioi terveyden osa-alueet kestävä kehityksen suunnitelmassa
- Ota käyttöön [EMAS-järjestelmä](#)

HENKILÖKUNTA JA KOULUTUS

- Kouluta henkilökuntaa kestävä kehityksen periaatteista ja strategiasta
- Varmista henkilöresurssien riittävyys
- Resursoi työaika siten, että kestävä kehitystä voidaan toteuttaa
- Nimeä kestävä kehityksen vastuhenkilö(t) ja kokoa kestävä kehityksen työryhmä

MATERIAALIT JA RAHOITUS

- Varmista materiaalien ekologinen käyttö (esim. jäteohje)
- Huomioi ympäristösertifikaatit hankinnoissa ja materiaaleissa
- Suunnittele tuotteesi ja palvelusi kiertotalouden mukaisesti
- Priorisoi kestävä kehitys siten, että se on tuotteiden ja palveluiden kehittämisen itseisarvo
- Varmista budjetin riittävyys kestävä kehitykseen

TOTEUTUMISEN SEURANTA JA RAPORTOINTI

- Seuraa kestävä kehityksen toteutumista
- Raportoi tietyin väliajoin (esim. ympäristöraportti)

KESTO

TURKU AMK

Opinnäytetyön kirjallisuuskatsauksessa nostettiin esiin kestävä kehitystä edistäviä ja ehkäiseviä tekijöitä, joiden pohjalta kestävä kehityksen tarkistuslista luotiin. Tarkistuslista on tarkoitettu yrityksen tai organisaation johtoportaan ohjaamaan toimintaa kestävä kehityksen mukaiseksi. [Listaa voidaan käyttää PDF-muodossa tai tulostettuna](#), jolloin käyttäjä voi merkitä kohdat tehdyiksi.

Tarkistuslistaan valittiin neljä yläkategoriaa ja 15 alakategoriaa. Nämä valittiin, sillä monissa julkaisuissa korostettiin suunnittelun, henkilökunnan koulutuksen, materiaalihankintojen ja rahoituksen sekä kestävä kehityksen seurannan ja raportoinnin merkitystä. Kestävä kehitystä estäviksi tekijöiksi puolestaan nousivat riittämätön rahoitus ja terveystietous, henkilöresurssien vähäisyys sekä monialaisen toiminnan rajoittuneisuus.

Avaimet kestävä kehityksen toteuttamiseen

Kestävä kehityksen suunnitelmat nostettiin tarkistuslistan ensimmäiseksi kohdaksi; jos organisaatiolla ei ole suunnitelmaa kestävä kehitykselle, ei kestävä kehitys todennäköisesti

toteudu. Materiaalien ekologinen käyttö sekä tarkkaan harkittujen investointien merkitys on kestävä kehityksen kannalta suuri, sillä ne vaikuttavat suoraan päästöihin, jätteen määrän sekä palveluiden laatuun. Systemaattisen raportoinnin avulla tarvittavia muutoksia on helppo toteuttaa jälkikäteen, kun vertailukohta on jo valmiiksi saatavilla.

Henkilökunnan koulutus vaikuttaa merkittävästi käytännön kestävä kehityksen lisääntymiseen. Samoin henkilökuntaresursseista huolehtiminen edesauttaa kestävä kehityksen toteuttamista, henkilöresurssien vähäisyys nähdään kirjallisuudessa kestävä kehitystä estävinä tekijöinä. Sosiaali- ja terveysalan opintoihin tulisi sisällyttää koulutusta kestävästä kehityksestä, sillä parempi käsitys vaikuttavista tekijöistä lisää todennäköisyyttä siihen, että kestävä kehityksen toiminta jatkuu. Vuodesta 2023 alkaen kestävä kehitys tullaankin sisällyttämään kaikissa näkökulmissaan sairaanhoitajien koulutusohjelmaan Turun ammattikorkeakoulussa.

Materiaalien ja rahoituksen huomioiminen on myös keskeistä kestävä kehityksen näkökulmasta. Materiaalien ekologinen käyttö sekä tarkkaan harkittujen investointien merkitys on kestävä kehityksen kannalta suuri. Kestävä kehitys tulisi priorisoida osaksi terveydenhuollon laadun arviointia, jotta palveluita voidaan tuottaa kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Toteutumisen seuranta ja raportointi liittyy vahvasti kestävä kehityksen onnistumiseen organisaatiossa. Termistön ja kriteereiden puutteen takia on tärkeää suunnitella kestävä kehityksen seuranta ja raportoida sen tuloksista tietyin väliajoin.

**[Tutustu Mira Hagrenin ja Taru Ikosen opinnäytetyöhön:
Tarkistuslista kestävään kehitykseen sosiaali- ja terveysalan organisaatioille](#)**

Kestävää toimintaa ja tulevaisuutta

KESTO – Kestävää toimintaa ja tulevaisuutta on järjestöjen ja sote-alan pk-yritysten johdolle ja hr-henkilöille suunnattu koulutushanke. Kaksivuotisen projektin tavoitteena on löytää tapoja, joilla työpaikat voivat osallistaa henkilöstönsä yhteiseen työhön toimijuuden vahvistamiseksi työelämän muutosten keskellä. Turun ammattikorkeakoulun ja Opintokeskus Siviksen toteuttamaa hanketta rahoittaa Euroopan sosiaalirahasto.

Hankkeessa toteutetaan syksyllä 2022 **Kestävä muutoksen johtaja sote-alalla - koulutuskokonaisuus**, jossa sosiaali- ja terveysalan järjestöt sekä pienet ja keskisuuret

yrietykset pääsevät kohentamaan muutoskykyään sekä ennakkoinnin ja kestävän toiminnan taitojaan. Kolmen koulutuspäivän kokonaisuus järjestetään verkostomaisesti Varsinais-Suomessa ja Uudellamaalla. Syksyn ensimmäisen maksuttoman koulutuksen ilmoittautuminen päättyy 25.10.2022.

Lähteet

Fortune, K., Becerra-Posada, F., Buss, P., Galvão, L.A.C., Contreras, A., Murphy, M., Rogger, C., Keahon, G.E. And De Francisco, A., 2018. Health promotion and the agenda for sustainable development, WHO Region of the Americas. Bulletin of the World Health Organization, vol. 96, No 9, 621–626

Malone, S., Prewitt, K., Hackett, R., Lin, J.C., McKay, V., Walsh-Bailey, C., & Luke, D.A., 2021. The Clinical Sustainability Assessment Tool: measuring organizational capacity to promote sustainability in healthcare. Implementation Science Communications volume 2, no 77. Saatavilla <https://implementationsciencecomms.biomedcentral.com/track/pdf/10.1186/s43058-021-00181-2.pdf>

Ossebaard, H. C., & Lachman, P. 2021. Climate change, environmental sustainability and health care quality. International journal for quality in health care : journal of the International Society for Quality in Health Care, vol. 33, no 41. Saatavilla <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7197527/pdf/mzaa036.pdf>

United Nations Development Programme. n.d. What are the Sustainable Development Goals? Saatavilla [Sustainable Development Goals | United Nations Development Programme \(undp.org\)](https://www.undp.org/sustainable-development-goals)

YM. n.d. Mitä on kestävä kehitys? Saatavilla <https://ym.fi/mita-on-kestava-kehitys>